

SENTENZA TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Awla Manja)

20 ta' Jannar 2009*

Fil-Kawzi magħquda C-350/06 u C-520/06,

li għandhom bħala suġġett talbiet għal deċiżjoni preliminari taht l-Artikolu 234 KE, imressqa mil-Landesarbeitsgericht Düsseldorf (il-Ġermanja) (C-350/06) u mill-House of Lords (ir-Renju Unit) (C-520/06), permezz ta' deċiżjonijiet tat-2 ta' Awwissu u tat-13 ta' Diċembru 2006, li waslu rispettivament fil-Qorti tal-Ġustizzja fil-21 ta' Awwissu u fil-20 ta' Diċembru 2006, fil-proċeduri

Gerhard Schultz-Hoff (C-350/06)

vs

Deutsche Rentenversicherung Bund,

u

Stringer et (C-520/06)

* Lingwi tal-kawża: il-Ġermaniż u l-Ingliż.

VS

Her Majesty's Revenue and Customs,

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (Awla Manja),

komposta minn V. Skouris, President, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts u A. Ó Caoimh, Presidenti tal-Awla, K. Schiemann, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, E. Levits (Relatur) u L. Bay Larsen, Imħallfin,

Avukat Ġenerali: V. Trstenjak,
Reġistratur: J. Swedenborg, Amministratur,

wara li rat il-proċedura bil-miktub u wara s-seduta tal-20 ta' Novembru 2007,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippreżentati:

— għal Deutsche Rentenversicherung Bund, minn J. Littig, Rechtsanwalt,

- għal Stringer *et*, minn C. Jeans, QC, u M. Ford, barrister, bħala rappreżentanti ta' V. Phillips, solicitor,

- għall-Gvern Ġermaniż, minn M. Lumma u C. Blaschke, bħala aġenti,

- għall-Gvern tar-Renju Unit, minn Z. Bryanston-Cross, bħala aġent, assistita minn T. Ward, barrister,

- għall-Gvern Belġjan, minn L. Van den Broeck, bħala aġent,

- għall-Gvern Ċek, minn T. Boček, bħala aġent,

- għall-Gvern Taljan, minn I. M. Braguglia, bħala aġent, assistit minn W. Ferrante, avvocato dello Stato,

- għall-Gvern Olandiż, minn C. Wissels, bħala aġent,

- għall-Gvern Pollakk, minn E. Ośniecka-Tamecka, bħala aġent,

- għall-Gvern Sloven, minn M. Remic, bħala aġent,

- għall-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej, minn M. van Beek, bħala aġent,

wara li semgħet il-konkluzjonijiet tal-Avukat Ġenerali, ipprezentati fis-seduta tal-24 ta' Jannar 2008,

tagħti l-preżenti

Sentenza

- 1 It-talbiet għal deċizzjoni preliminari jirrigwardaw l-interpetazzjoni tal-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-4 ta' Novembru 2003, li tikkonċerna ċerti aspetti tal-organizzazzjoni tal-ħin tax-xogħol (ĠU L 299, p. 9).

- 2 Din it-talbiet ġew imressqa fil-kuntest ta' żewġ kawżi, waħda bejn G. Schultz-Hoff u min kien iħaddmu, Deutsche Rentenversicherung Bund (iktar 'il quddiem "DRB"), u l-oħra bejn diversi impjegati, li uħud minnhom ġew imkeċċija u min iħaddimhom jew kien iħaddimhom, Her Majesty's Revenue and Customs, fuq kwistjonijiet dwar jekk haddiem assenti minħabba leave tal-mard għandux dritt li jieħu leave annwali bil-ħlas matul it-tul taż-żmien ta' dan il-leave tal-mard u jekk dan ikun il-każ, sa fejn haddiem li jkun assenti bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u/ jew il-perijodu għall-ġarr tal-leave kollu jew parti minnu huwa intitolat għall-pagament

ta' benefiċċju bħala kumpens tal-leave annwali bil-ħlas li ma jkunx ittieħed mat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjeg.

Il-kuntest ġuridiku

3 L-Artikolu 1 tad-Direttiva 2003/88 jipprovdi dan li ġej:

“Għan u skop

1. Din id-Direttiva tistabbilixxi htigiet minimi tas-sigurtà u s-saħħa għall-organizzazzjoni tal-ħin tax-xogħol.

2. Din id-Diretiva tapplika għal:

a) il-perjodi minimi [...] [ta'] leave annwali [...]

[...]”

4 L-Artikolu 7 ta' din id-direttiva huwa fformulat kif ġej:

“Leave annwali

1. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri meħtieġa ħalli jassiguraw li kull ħaddiem ikun intitolat għal-leave annwali bil-ħlas ta' mill-anqas erba' ġimgħat b'konformità mal-kondizzjonijiet għall-intitolament għal, u l-ġhoti ta' leave b'hal dan stabbilit bil-leġislazzjoni nazzjonali u/jew bil-prattika.

2. Il-perjodu minimu ta' leave annwali bil-ħlas ma jistax ikun mibdul b'pagament ta' benefiċċji b'ħala kumpens, apparti minn meta r-relazzjoni ta' l-impieg tkun giet itterminata.”

5 L-Artikolu 17 tad-Direttiva 2003/88 jipprovdi li l-Istati Membri jistgħu jidderogaw minn ċerti dispożizzjonijiet ta' din id-direttiva. Ebda deroga m'hija ammessa fir-rigward tal-Artikolu 7 tal-imsemmija direttiva.

Il-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

Kawża C-520/06

6 Ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali jistgħu jinqasmu f'żewġ kategoriji.

- 7 L-ewwel kategorija tikkoncerna haddiem assenti mix-xogħol tiegħu għal diversi xhur fuq leave tal-mard għal perijodu indeterminat. Matul dan il-leave tal-mard, huwa informa lil min iħaddmu bl-intenzjoni tiegħu li jieħu, fiż-żewġ xhur wara t-talba tiegħu, granet ta' leave annwali bil-ħlas.
- 8 Il-ħaddiema li jagħmlu parti mit-tieni kategorija kienu, qabel it-tkeċċija tagħhom, bil-leave tal-mard ta' perijodu ta' żmien twil. Peress li ma ħadux il-leave annwali bil-ħlas tagħhom matul il-perijodu ta' referenza, l-uniku perijodu li matulu l-leave annwali bil-ħlas jista' jittiehed skont il-liġi Brittantika, huma talbu kumpens.
- 9 L-Employment Tribunal iddeċieda favur il-ħaddiema li jagħmlu parti minn dawn iż-żewġ kategoriji. L-Employment Appeal Tribunal ċaħad l-appelli ta' dak li haddimhom iżda awtorizza l-appell quddiem il-Qorti tal-Appell (England & Wales) (Civil Division) li laqgħet it-talbiet ta' dak li haddimhom.
- 10 Ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali appellaw quddiem il-House of Lords li ddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja domandi preliminari li ġejjin:

“1) L-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 [...] għandu jiġi interpretat fis-sens li haddiem li jieħu leave tal-mard għal perijodu indeterminat għandu d-dritt (i) li jagħzel perijodu fil-futur bħala leave annwali bil-ħlas u (ii) jieħu leave annwali bil-ħlas, fiż-żewġ każijiet matul perijodu li altrimenti kien ikun inkluz fil-leave tal-mard?

- 2) Jekk Stat Membru jeżerċita d-diskrezzjoni tiegħu biex jissostitwixxi l-perijodu minimu ta' leave annwali bil-pagament ta' benefiċċju bħala kumpens għal-leave li ma jittihidx mat-terminazzjoni ta' impjieg skont l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88 [...], f'ċirkustanzi fejn haddiem ikun ilu bil-leave tal mard għas-sena ta' leave kollha jew għal parti mis-sena ta' leave li fiha r-relazzjoni tal-impjieg tkun giet itterminata, l-Artikolu 7(2) jimponi xi obbligi jew jistabbilixxi xi kriterji dwar jekk il-benefiċċju għandux jithallas jew dwar kif għandu jiġi kkalkulat?"

Kawża C-350/06

- 11 G. Schultz-Hoff, rikorrent fil-kawża prinċipali, kien ilu impjegat mill-1 ta' April 1971 minn DRB. Mis-sena 1995, G. Schultz-Hoff, li huwa klassifikat bħala persuna b'dizabbiltà gravi, esperjenza daqqa perijodi ta' inkapaċità minhabba mard u daqqa perijodi li fihom seta' jaħdem. Fl-2004, huwa kien fiżikament kapaċi għax-xogħol sal-bidu tax-xahar ta' Settembru. Wara, huwa ħareġ bil-leave tal-mard mingħajr waqfien sat-30 ta' Settembru 2005, data li fiha r-relazzjoni ta' impjieg tiegħu giet itterminata.
- 12 B'ittra tat-13 ta' Mejju 2005 G. Schultz-Hoff talab lil DRB sabiex tagħih, mill-1 ta' Ġunju 2005, il-leave annwali bil-ħlas għas-sena kalendarja 2004, perijodu ta' referenza. Fil-25 ta' Mejju 2005, it-talba nċaħdet minhabba li s-servizz mediku tal-impriza kellu qabel kollox jikkonstata li l-interessat kien kapaċi għax-xogħol. F'Settembru 2005, DRB ikkonstatat l-inkapaċità għax-xogħol ta' G. Schultz-Hoff u tagħtu, fil-kapaċità tagħha bħala awtorità tal-pensjonijiet, pensjoni għal żmien indefinit b'effett retroattiv mill-1 ta' Marzu 2005.

- 13 G. Schultz-Hoff ressaq quddiem l-Arbeitsgericht Düsseldorf talba intiza sabiex jikseb il-pagament ta' benefiċċju għal-leave annwali bil-ħlas li ma ttehidx għas-snin kalendarji 2004 u 2005, perijodi ta' referenza.
- 14 DRB issostni li l-inkapaċità għax-xogħol tal-interessat għadha tippersisti s'issa, u għaldaqstant oltre l-perijodu għall-garr tal-leave mogħti skont l-Artikolu 7(3) tal-Liġi Federali fuq il-leave (Bundesurlaubsgesetz) tat-8 ta' Jannar 1963, fil-verżjoni tagħha applikabbli fil-kawża prinċipali, lill-ħaddiem li ma setax jiehu l-leave annwali tiegħu matul il-perijodu ta' referenza minhabba raġunijiet urġenti konnessi mal-impriza jew mal-ħaddiem innifsu. Konsegwentement, skont il-liġi Ġermaniża, id-drittijiet għal-leave annwali bil-ħlas spiċċaw u G. Schultz-Hoff m'għandu dritt għal ebda pagament ta' benefiċċju bħala kumpens ta' leave annwali bil-ħlas li ma ttehidx.
- 15 L-Arbeitsgericht Düsseldorf ċaħdet ir-rikors ta' G. Schultz-Hoff u dan tal-aħħar appella quddiem il-Landesarbeitsgericht Düsseldorf.
- 16 Il-qorti tar-rinviju tesponi li skont id-dispożizzjonijiet nazzjonali rilevanti, hekk kif interpretati mill-Bundesarbeitsgericht, id-dritt tal-ħaddiem għal pagament ta' benefiċċju bħala kumpens ta' leave annwali bil-ħlas li ma ttehidx jispiċċa fl-aħħar tas-sena kalendarja kkonċernata u l-iktar tard fl-aħħar ta' perijodu għall-garr tal-leave li, hlief fil-każ ta' deroga favur il-ħaddiem stabbilita mill-ftehim kollettiv, huwa ta' perijodu ta' tliet xhur. Jekk il-ħaddiem ma kienx kapaċi jaħdem sal-aħħar ta' dan il-perijodu għall-garr tal-leave, il-leave annwali bil-ħlas li ma ttehidx m'għandux jiġi kkumpensat, mat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjeg, minn pagament ta' benefiċċju bħala kumpens.
- 17 Il-Landesarbeitsgericht Düsseldorf, li tiddubita jekk din il-ġurisprudenza tal-Bundesarbeitsgericht hijiex kompatibbli mal-Artikolu 7 tal-Direttiva 2003/88, iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domandi preliminari li ġejjin:

- “1) L-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 [...] għandu jiġi interpretat fis-sens li l-ħaddiema għandhom f’kull każ jibbenefikaw mil-leave annwali bil-ħlas ta’ almenu erba’ ġimgħat, u li l-leave li ma jittihidx matul is-sena ta’ referenza minħabba mard għandu jingħata wara, jew huwa possibbli li liġijiet u/jew prattiki nazzjonali jipprovdu li d-dritt għal-leave bil-ħlas jispicċa meta l-ħaddiema jkunu inkapaċi li jaħdmu matul is-sena ta’ referenza qabel l-ġhoti tal-leave u fejn huma ma jirkuprawx il-kapaċità li jaħdmu qabel l-aħħar tas-sena ta’ referenza u/jew il-perijodu għall-ġarr tal-leave stabbilit mil-liġi, bi ftehim kollettiv jew b’kuntratt individwali?
- 2) L-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88 [...] għandu jiġi interpretat fis-sens li l-ħaddiema, f’każ li tiġi terminata r-relazzjoni ta’ impjeg tagħhom, għandhom f’kull każ dritt għall-ħlas kumpensatorju għal-leave dovut iżda li ma ttehidx (ħlas kumpensatorju għal-leave li ma jittihidx), jew huwa possibbli li l-liġijiet u/jew il-prattiki nazzjonali jipprovdu li l-ħaddiema m’għandhomx dritt għall-ħlas kumpensatorju għal-leave li ma jittihidx jekk huma jkunu inkapaċi li jaħdmu minħabba mard qabel l-aħħar tas-sena ta’ referenza u/jew tal-perijodu għall-ġarr tal-leave ulterjuri u/jew wara li tiġi tterminata r-relazzjoni ta’ impjeg tagħhom, huma jibbenefikaw minn pensjoni minħabba tnaqqis fil-kapaċità tagħhom li jaħdmu jew minħabba invalidità?
- 3) F’każ ta’ risposti pożittivi għad-domandi 1 u 2:

L-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88 [...] għandu jiġi interpretat fis-sens li d-dritt għal-leave jew għall-ħlas kumpensatorju jehtieġ li l-ħaddiem ikun effettivament ħadem matul il-perijodu ta’ referenza, jew jekk dan id-dritt jitnissel ukoll f’każ ta’ nuqqas ġustifikata (minħabba mard) jew f’każ ta’ nuqqas mhux ġustifikata matul is-sena ta’ referenza kollha kemm hi?”

- 18 Minhabba l-konnessjoni ta' dawn iż-żewġ kawżi prinċipali, ikkonfermata waqt il-proċedura orali, huma għandhom jiġu magħquda għall-finijiet tas-sentenza.

Fuq id-domandi preliminari

- 19 L-ewwel nett, għandu jiġi osservat li t-tul taż-żmien tal-leave tal-mard inkwistjoni fil-kawżi prinċipali ma qabizx it-tul taż-żmien tal-perijodi ta' referenza applikabbli, fl-qasam tal-leave annwali bil-ħlas, skont id-dritt nazzjonali rispettiv f'kull kawża.

Fuq id-dritt li jittiehed leave annwali bil-ħlas matul perijodu inkluż fil-leave tal-mard

- 20 Permezz tal-ewwel domanda magħmula fil-Kawża C-520/06, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 għandux jiġi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispożizzjonijiet jew prattiki nazzjonali li jipprevedu li haddiem bil-leave tal-mard m'għandux dritt li jiehu leave annwali bil-ħlas matul perijodu inkluż f'leave tal-mard.
- 21 Il-gvernijiet kollha u l-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej fl-osservazzjonijiet tagħhom qiesu li din id-domanda għandha tingħata risposta negattiva.

- 22 Skont ġurisprudenza stabbilita, id-dritt għal-leave annwali bil-ħlas ta' kull haddiem għandu jiġi kkunsidrat bħala prinċipju tad-dritt soċjali Komunitarju, ta' importanza partikolari, li ma jistax isir deroga minnu u li implementazzjoni tiegħu mill-awtoritajiet nazzjonali kompetenti għandha ssir biss fil-limiti espressament stipulati fid-Direttiva tal-Kunsill 94/104/KE, tat-23 ta' Novembru 1993, dwar xi aspetti tal-organizzazzjoni tal-ħin tax-xogħol (ĠU L 307, p. 18), stess (ara s-sentenzi tas-26 ta' Ġunju 2001, BECTU, C-173/99, Ġabra p. I-4881, punt 43; tat-18 ta' Marzu 2004, Merino Gómez, C-342/01. Ġabra p. I-2605, punt 29, kif ukoll tas-16 ta' Marzu 2006, Robinson-Steele *et*, C-131/04 u C-257/04, Ġabra p. I-2531, punt 48).
- 23 Il-haddiem għandu normalment jibbenefika minn serħan effettiv, bl-intenzjoni ta' protezzjoni effettiva tas-sigurtà tiegħu u tas-saħħa tiegħu, billi huwa biss fil-każ fejn l-impjeg ikun ġie tterminat li l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88 jippermetti li d-dritt tal-leave annwali bil-ħlas jiġi msarraf f'pagament ta' benefiċċju (sentenzi ċċitati iktar 'il fuq BECTU, punt 44, u Merino Gómez, punt 30).
- 24 Barra minn hekk, l-Artikolu 7 tad-Direttiva 2003/88 mhuwiex fost id-dispożizzjonijiet li espressament jippermettu deroga.
- 25 Huwa paċifiku li l-għan tad-dritt għal-leave annwali bil-ħlas huwa li jippermetti lill-haddiem li jistrieħ u li jkollu perijodu ta' serħan u ta' delizzji. Dan l-għan huwa differenti minn dak tad-dritt għal-leave tal-mard. Dan tal-aħħar jingħata lill-haddiem sabiex hu jkun jista' jfiq minn marda.
- 26 Il-Qorti tal-Ġustizzja diġà ddecidiet li leave ggarantit bid-dritt Komunitarju ma jistax jaffettwa d-dritt li jittieħed leave ieħor iggarantit b'dan id-dritt (ara s-sentenzi Merino Gómez, iċċitata iktar 'il fuq, punti 32 u 33; tal-14 ta' April 2005, Il-Kummissjoni vs Il-Lussemburgu, C-519/03, Ġabra p. I-3067, punt 33, kif ukoll tal-20 ta' Settembru 2007, Kiiski, C-116/06, Ġabra p. I-7643, punt 56). Fir-rigward, b'mod partikolari, is-sentenza Merino Gómez, iċċitata iktar 'il fuq, hija ddecidiet li l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 93/104 għandu jiġi interpretat fis-sens li, fil-każ ta' koinċidenza bejn id-dati ta' leave għall-maternità ta' haddiema u dawk tal-leave annwali ffsatti b'mod ġenerali

għall-persunal kollu, permezz ta' ftehim kollettiv, l-eżiġenzi tal-imsemmija direttiva dwar il-leave annwali bil-ħlas ma jstgħux jiġu kkunsidrati bħala sodisfatti.

27 Madankollu, għall-kuntrarju tad-drittijiet għal-leave ta' maternità jew għal-leave parentali inkwistjoni fil-ġurisprudenza ċċitata fil-punt preċedenti, id-dritt għal-leave tal-mard u l-modalitajiet ta' eżerċizzju tal-imsemmi dritt mhumiex, fl-istat attwali tad-dritt Komunitarju, irregolati minn dan tal-aħħar. Barra minn hekk, l-interpretazzjoni tal-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 93/104 fil-kawża li tat lok għas-sentenza Merino Gómez, iċċitata iktar 'il fuq, kienet neċessarja, fid-dawl ta' direttivi Komunitarji oħra inkwistjoni fl-imsemmija kawża, sabiex tiġi żgurata l-osservanza tad-drittijiet marbuta mal-kuntratt ta' xogħol ta' ħaddiema fil-każ ta' leave tal-maternità.

28 Għal dak li jikkoncerna d-dritt għal-leave annwali bil-ħlas, hekk kif jirriżulta mit-termini tad-Direttiva 2003/88 u tal-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, huma l-Istati Membri li għandhom jiddefinixxu, fil-leġiżlazzjoni interna tagħhom, il-kundizzjonijiet ta' eżerċizzju u ta' implementazzjoni ta' dan id-dritt, billi jippreċiżaw iċ-ċirkustanzi konkreti li fihom il-ħaddiema jstgħu jagħmlu użu mill-imsemmi dritt, filwaqt li ma jissuġġettawx għal xi kundizzjoni l-kostituzzjoni stess tal-istess dritt li jirriżulta direttament minn din id-direttiva (ara, f'dan is-sens, is-sentenza BECTU, iċċitata iktar 'il fuq, punt 53).

29 Minn dan isegwi, f'dawn iċ-ċirkustanzi, minn naħa, li l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 ma jipprekludix, fil-prinċipju, id-dispożizzjonijiet jew il-prattiki nazzjonali li skonhom ħaddiem bil-leave tal-mard mhuwiex intitolat li jieħu leave annwali bil-ħlas matul perijodu inkluż fil-leave tal-mard, sakemm, mandankollu, l-imsemmi ħaddiem ikollu l-possibbiltà li jeżerċita d-dritt mogħti minn din id-direttiva matul perijodu distint ieħor.

- 30 Fil-fatt, hekk kif jirrizulta mill-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, filwaqt li l-effett pożittiv ta' dan il-leave annwali bil-ħlas għas-sigurtà u s-saħħa tal-haddiem huwa kollu kemm hu applikat jekk jittiehed fis-sena prevista għal dan il-għan, jiġifieri matul is-sena kurrenti, dan iż-żmien ta' serħan ma jtitlifix l-interess tiegħu f'dan ir-rigward jekk jittiehed matul perijodu sussegwenti (sentenza tas-6 ta' April 2006, Federatie Nederlandse Vakbeweging, C-124/05, Ġabra p. I-3423, punt 30).
- 31 Min-naħa l-oħra, id-Direttiva 2003/88 lanqas ma tipprekludi dispożizzjonijiet jew prattiki nazzjonali li jippermettu haddiem bil-leave tal-mard li jieħu leave annwali bil-ħlas matul tali perijodu.
- 32 Fir-rigward ta' dak li jippreċedi, ir-risposta għall-ewwel domanda magħmula fil-Kawża C-520/06 għandha tkun li l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 għandu jiġi interpretat fis-sens li dan ma jipprekludix dispożizzjonijiet jew prattiki nazzjonali li skont dawn haddiem bil-leave tal-mard mhuwiex intitolat li jieħu leave annwali bil-ħlas matul perijodu inkluż fil-leave tal-mard.

Fuq id-dritt għal-leave annwali bil-ħlas fil-każ ta' leave tal-mard matul il-perijodu kollu ta' referenza jew parti minnu meta l-inkapaċità għal xogħol tippersisti mat-terminazzjoni tal-imsemmi perijodu u/jew tal-perijodu għall-ġarr tal-leave stabbilit mil-liġi nazzjonali

- 33 Permezz tal-ewwel domanda tagħha u, sussidjarjament, permezz tat-tielet domanda sa fejn din tirrigwarda d-dritt għal-leave u mhux għall-pagement ta' benefiċċju bħala kumpens ta' leave annwali bil-ħlas li ma ttihidix, magħmula fil-Kawża C-350/06, il-qorti tar-rinviju tistaqsi, essenzjalment, jekk l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 għandux jiġi interpretat fis-sens li huwa jipprekludi dispożizzjonijiet jew prattiki nazzjonali li skont dawn id-dritt għal-leave annwali bil-ħlas jispiċċa mat-terminazzjoni tal-perijodu ta' referenza u/jew perijodu għall-ġarr tal-leave stabbilit mil-liġi nazzjonali anki meta l-haddiem kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u li l-inkapaċità tiegħu għal xogħol ippersistiet sat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjeg tiegħu.

34 Hekk kif josserva b'mod partikolari l-Gvern Ġermaniż matul is-seduta, billi jirreferi għall-punt 53 tas-sentenza BECTU, iċċitata iktar 'il fuq, jirriżulta mill-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 li l-modalitajiet ta' applikazzjoni tad-dritt għal-leave annwali bil-ħlas fl-Istati Membri differenti huma rregolati mil-legiżlazzjonijiet u/jew prattiki nazzjonali. Minn dan l-imsemmi gvern jikkonkludi li l-kwistjoni tal-ġarr tal-leave u għaldaqstant tal-ispeċifikazzjoni ta' perijodu li matulu ħaddiem li ma jistax jieħu l-leave annwali bil-ħlas tiegħu matul il-perijodu ta' referenza jista' xorta jibbenefika mill-imsemmi leave annwali taqa' taħt il-kundizzjonijiet ta' eżerċizzju u ta' implementazzjoni tad-dritt għal-leave annwali bil-ħlas u hija għaldaqstant irregolata mil-legiżlazzjonijiet u/jew prattiki nazzjonali.

35 Filwaqt li din il-konklużjoni tista' tiġi aċċettata fil-prinċipju, din hija madankollu sugġetta għal ċerti limiti.

36 Għaldaqstant, għandu jiġi eżaminat liema huma l-limiti għal dan il-prinċipju fiċ-ċirkustanzi speċifiċi tal-Kawża C-350/06.

— Leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu li jippersisti mat-terminazzjoni tal-imsemmi perijodu u/jew tal-perijodu għall-ġarr tal-leave

37 L-ewwel nett, għandu jiġi mfakkar li, skont il-Premessa 6 tagħha, id-Direttiva 2003/88 għandha tiegħu inkunsiderazzjoni l-prinċipji tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol fir-rigward tal-organizzazzjoni tal-ħin tax-xogħol.

38 F'dan ir-rigward, għandu jiġi osservat li, skont l-Artikolu 5(4) tal-Konvenzjoni Nru 132 tal-Organizzazzjoni Internazzjonali tax-Xogħol, tal-24 ta' Ġunju 1970, dwar l-leave

annwali bil-ħlas (reveduta), fejn jingħad li “[...]l-assenzi mix-xogħol minħabba raġunijiet indipendenti mill-volontà tal-persuna impjegata kkonċernata, bħalma huma l-assenzi dovuti għal mard, [...] għandhom jingħaddu fil-perijodu tas-servizz”.

- 39 Għal dak li jikkonċerna, l-ewwel nett, id-dispożizzjonijiet dwar il-perijodi minimi ta’ serħan li jinsabu fil-Kapitolu 2 tad-Direttiva 2003/88, huma jirreferu fil-biċċa l-kbira għal “kull haddiem”, hekk kif jagħmel ukoll l-Artikolu 7(1) tagħha għad-dritt tal-leave annwali bil-ħlas (sentenza BECTU, iċċitata iktar ’il fuq, punt 46).
- 40 Barra minn hekk, fir-rigward ta’ dan l-aħħar dritt, id-Direttiva 2003/88 ma tagħmel l-ebda distinzjoni bejn il-ħaddiema li huma assenti mix-xogħol minħabba leave tal-mard, għal terminu qasir jew twil, matul il-perijodu ta’ referenza u dawk li effettivament ħadmu matul l-imsemmi perijodu.
- 41 Minn dan jirriżulta li, fir-rigward ta’ haddiema bil-leave tal-mard li ngħatalhom kif suppost, id-dritt għal-leave annwali bil-ħlas mogħti mid-Direttiva 2003/88 stess lill-ħaddiema kollha (sentenza BECTU, iċċitata iktar ’il fuq, punti 52 u 53) ma jistax jiġi sugġettat minn Stat Membru għall-obbligu li huma jkunu effettivament ħadmu matul il-perijodu ta’ referenza stabbilit mill-imsemmi Stat.
- 42 Dispożizzjoni nazzjonali, li tippredvi perijodu għall-garr tal-leave għal-leave annwali li ma ttiħidx mat-terminazzjoni tal-perijodu ta’ referenza, hija intiża, fil-prinċipju, li tagħti lill-ħaddiem li ma setax jieħu l-leave annwali tiegħu, possibbiltà addizzjonali li jibbenifika mill-imsemmi leave. L-istabbiliment ta’ tali perijodu jagħmel parti mill-kundizzjonijiet ta’ eżerċizzju u ta’ implementazzjoni tad-dritt tal-leave annwali bil-ħlas, u jaqa’ għaldaqstant, fil-prinċipju, taħt il-kompetenza tal-Istati Membri.

- 43 Minn dan jirriżulta li l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 ma jipprekludix, fil-prinċipju, leġiżlazzjoni nazzjonali li jipprevedi modalitajiet ta' eżerċizzju tad-dritt tal-leave annwali bil-ħlas espressament mogħti minn din id-direttiva, inkluż ukoll it-telf tal-imsemmi dritt fl-aħħar tal-perijodu ta' referenza jew ta' perijodu għall-garr tal-leave, sakemm, madankollu, il-ħaddiem li tilef id-dritt tal-leave annwali bil-ħlas tiegħu, kellu effettivament il-possibbiltà li jeżerċita d-dritt mogħti lilu mid-direttiva.
- 44 Għaldaqstant, hemm lok li jiġi kkonstatat li ħaddiem li, bħar-rikorrent fil-kawża prinċipali fil-Kawża C-350/06 għal dak li jikkonċerna s-sena 2005, huwa bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu u wara li jgħaddi l-perijodu għall-garr tal-leave stabbilit mil-liġi nazzjonali, huwa mcaħħad minn kull perijodu li jagħtih il-possibbiltà li jibbenefika mil-leave annwali bil-ħlas tiegħu.
- 45 Li jiġi aċċettat li, fiċ-ċirkustanzi speċifiċi ta' inkapaċità għax-xogħol deskritti fil-punt preċedenti, id-dispożizzjonijiet nazzjonali rilevanti, u b'mod partikolari dawk li jstabbilixxu l-perijodu għall-garr tal-leave, jistgħu jipprevedu l-estinzjoni tad-dritt tal-ħaddiem għal-leave annwali bil-ħlas iggarantit mill-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88, mingħajr ma l-ħaddiem kellu l-possibbiltà effettivament li jeżerċita d-dritt mogħti lilu minn din id-direttiva, ikun ifisser li l-imsemmija dispożizzjonijiet qed jippreġudikaw id-dritt soċjali direttament mogħti mill-Artikolu 7 tal-imsemmija direttiva lil kull ħaddiem.
- 46 B'hekk, għalkemm il-Qorti tal-Ġustizzja rrikonoxxiet li l-Istati Membri jistgħu jiddefinixxu, fil-leġiżlazzjoni interna tagħhom, il-kundizzjonijiet ta' eżerċizzju u ta' implementazzjoni tad-dritt għal-leave annwali bil-ħlas, hija madankollu speċifikat li l-Istati Membri ma jistgħux madankollu jissuġġettaw għal xi kundizzjoni kwalunkwe l-kostituzzjoni stess ta' dan id-dritt li jirriżulta direttament mid-Direttiva 93/104 (ara, f'dan is-sens, is-sentenza BECTU, iċċitata iktar 'il fuq, punt 53).
- 47 Skont din l-istess ġurisprudenza, il-Qorti tal-Ġustizzja tenfasizza li l-modalitajiet ta' eżekuzzjoni u ta' applikazzjoni neċessarji għall-implementazzjoni tar-rekwiziti tad-Direttiva 93/104 jistgħu jinvolvu ċerti divergenzi fir-rigward tal-kundizzjonijiet ta' eżerċizzju tad-dritt għal-leave annwali bil-ħlas, iżda li din id-direttiva ma tippermettix

lill-Istati Membri li jeskludu l-*ħolqien* stess ta' dritt espressament mogħti lill-*ħaddiema* kollha (sentenza BECTU, iċċitata iktar 'il fuq, punt 55).

48 Minn dan jirriżulta li jekk, skont il-*ġurisprudenza* ċċitata fil-punti preċedenti, id-dritt *għal-leave* annwali bil-*ħlas*, iggarantit lill-*ħaddiem* mill-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 ma jistax jitqiegħed inkwistjoni mid-dispożizzjonijiet nazzjonali li jipprevedu l-esklużjoni tal-konstituzzjoni jew il-*ħolqien* ta' dan id-dritt, ma jistax jingħad li ser ikun hemm riżultat differenti għal dak li jikkonċerna dispożizzjonijiet nazzjonali li jipprevedu l-estinzjoni tal-imsemmi dritt, fil-każ ta' *ħaddiem* bil-leave tal-mard matul il-perijodu kollu ta' referenza u/ jew lil hinn mill-perijodu tal-*garr* tal-leave, bħal G. Schultz-Hoff, li ma kienx f'pożizzjoni li jeżerċita d-dritt tiegħu *għal-leave* annwali bil-*ħlas*. Fil-fatt, bħaċ-*ċirkustanzi* tal-*kawża* li tat lok għas-sentenza BECTU, iċċitata iktar 'il fuq, fejn il-Qorti tal-*Ġustizzja* ddeċidiet li l-Istati Membri ma jistgħux jeskludu l-*ħolqien* tad-dritt *għal-leave* annwali bil-*ħlas*, f'*sitwazzjoni* bħal dik ta' G. Schultz-Hoff, l-Istati Membri ma jistgħux jipprevedu l-estenzjoni ta' dan id-dritt.

49 Minn dan kollu jirriżulta li l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 għandu jiġi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispożizzjonijiet jew prattiki nazzjonali li jipprevedu li d-dritt *għal-leave* annwali bil-*ħlas* jiġi estint mat-terminazzjoni tal-perijodu ta' referenza u/jew ta' perijodu għall-*garr* tal-leave stabbilit mid-dritt nazzjonali anki meta l-*ħaddiem* kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu kollu ta' referenza u li l-*inkapaċità* tiegħu għax-xogħol ippersistiet sat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjeg tiegħu, raġuni li għaliha hu ma setax jeżerċita d-dritt tiegħu *għal-leave* annwali bil-*ħlas*.

— Leave tal-mard matul parti mill-perijodu ta' referenza u li jippersisti sat-terminazzjoni tal-imsemmi perijodu u/jew perijodu għall-*garr* tal-leave

50 Fid-dawl tar-raġunament magħmul fil-punt 37 sa 49 ta' din is-sentenza, il-konklużjoni li għandha ssir fir-rigward tad-dritt *għal-leave* annwali bil-*ħlas* minn *ħaddiem* li *ħadem*,

bhal G. Schultz-Hoff ghal dak li jikkoncerna s-sena 2004, matul parti mill-perijodu ta' referenza qabel ma hareg bil-leave tal-mard, ghandha tkun l-istess bhal dik li saret fil-punt 49 ta' din is-sentenza.

51 Fil-fatt, kull haddiem imcahhad mill-beneficċju ta' perijodu ta' leave annwali bil-hlas minhabba leave tal-mard ghal perijodu ta' zmien twil jinsab fl-istess sitwazzjoni bhal dik deskritta fil-punt 44 ta' din is-sentenza sa fejn l-inkapacità ghax-xoghol minhabba mard mhijiex prevedibbli.

52 Fir-rigward ta' dak kollu li ntqal hawn fuq, ir-risposta ghall-ewwel u ghat-tielet domandi, sa fejn din tal-ahhar tirrigwarda d-dritt ghal-leave u mhux il-pagament ta' beneficċju tal-leave annwali bil-hlas mhux mehud, imressqa fil-Kawza C-350/06 ghandha tkun li l-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 ghandu jigi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispozzjonijiet jew Prattiki nazzjonali li jipprevedu li d-dritt ghal-leave annwali bil-hlas jigi estint mat-terminazzjoni tal-perijodu ta' referenza u/jew ta' perijodu ghall-garr tal-leave stabbilit mil-ligi nazzjonali anki meta l-haddiem kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u l-inkapacità tieghu ghax-xoghol ippersistiet sat-tmiem tar-relazzjoni ta' impjeg tieghu, raguni li ghaliha huwa ma setax jezerċita d-dritt tieghu ghal-leave annwali bil-hlas.

Fuq id-dritt ghal pagament ta' beneficċju bhala kumpens fi tmiem ir-relazzjoni ta' impjeg ghal-leave annwali bil-hlas li ma ttihidx matul il-perijodu ta' referenza u/jew perijodu ghall-garr ta' leave minhabba inkapacità ta' xoghol matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u/jew il-perijodu ghall-garr tal-leave kollu jew parti minnu

53 Peremezz tat-tieni domanda u, sussidjarjament, permezz tat-tielet domanda sa fejn din tirrigwarda l-pagament ta' beneficċju bhala kumpens ta' leave annwali mhux mehud, maghmula fil-Kawza C-350/06, kif ukoll mit-tieni domanda maghmula fil-Kawza C-520/06, il-qradi tar-rinviju jistaqsu, essenzjalment, jekk l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88 ghandux jigi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispozzjonijiet jew Prattiki

nazzjonali li jipprevedu li, mat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjeg, ebda pagament ta' benefiċċju ta' leave annwali mhux mehud m'huwa mħallas meta l-haddiem kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u/jew il-perijodu għall-garr tal-leave kollu jew parti minnu. Fil-każ ta' risposta affermattiva għal din id-domanda, il-qorti tar-rinviju fil-Kawża C-520/06 tixtieq tkun taf il-kriterji li fuqhom il-pagament ta' benefiċċju għandu jiġi kkalkulat.

54 F'dan ir-rigward, huwa importanti li jiġi mfakkar qabel kolloxx li, hekk kif jirriżulta mill-kliem stess tal-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88, dispożizzjoni li fuqha din id-direttiva ma tippermettix deroga, kull haddiem għandu jibbenefika minn leave annwali bil-ħlas ta' mill-inqas erba' ġimgħat. Dan id-dritt għal-leave annwali bil-ħlas, li skont il-ġurisprudenza msemmija fil-punt 22 ta' din is-sentenza għandu jiġi kkunsidrat bħala prinċipju ta' dritt soċjali Komunitarju li għandu importanza partikolari, huwa għaldaqstant mogħti lil kull haddiem, irrispettivament mill-istat ta' saħħa tiegħu.

55 Sussegwentement, hekk kif jirriżulta mill-punt 52 ta' din is-sentenza, id-dritt għal-leave annwali bil-ħlas mhuwiex estint mat-terminazzjoni tal-perijodu ta' referenza u/jew ta' perijodu għall-garr tal-leave stabbilit mil-liġi nazzjonali meta l-haddiem kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u ma kellux effettivament il-possibbiltà li jeżerċita d-dritt mogħti lilu mid-Direttiva 2003/88.

56 Meta r-relazzjoni ta' xogħol tispiciċa, it-teħid effettiv tal-leave annwali bil-ħlas mhuwiex iktar possibbli. Sabiex jiġi evitat li, minħabba din l-impossibbiltà, kull tgawdija mill-haddiem ta' dan id-dritt, anki taħt forma ta' flus, ikun eskluż, l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/08 jipprevedi li l-haddiem għandu dritt għal pagament ta' benefiċċju bħala kumpens.

- 57 Ebda dispożizzjoni tad-Direttiva 2003/88 ma tiffissa espressament il-mod kif il-pagament ta' benefiċċju bhala kumpens li jissostitwixxi l-perijodu jew perijodi minimi ta' leave annwali bil-ħlas fil-każ tat-terminazzjoni ta' relazzjoni ta' xogħol għandu jiġi kkalkulat.
- 58 Madankollu, skont il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, il-frazi "leave annwali bil-ħlas" li tinsab fl-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 tfisser li, tul il-perijodu ta' leave annwali fis-sens ta' din id-direttiva, ir-remunerazzjoni għandha tibqa' tithallas u li fi kliem ieħor il-ħaddiem għandu jirċievi r-remunerazzjoni normali għal dan il-perijodu ta' serħan (ara, is-sentenza *Robinson-Steele et*, iċċitata iktar 'il fuq, punt 50).
- 59 Meta jkunu qed jiffissaw il-pagament ta' benefiċċju bhala kumpens dovut lill-ħaddiem skont l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88, l-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-modalitajiet ta' applikazzjoni nazzjonali jieħdu inkunsiderazzjoni l-limiti li jirriżultaw mill-istess direttiva.
- 60 Skont il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, id-Direttiva 2003/88 tittratta d-dritt għal-leave annwali u li jinkiseb ħlas f'dan ir-rigward bhala li jikkostitwixxu żewġ aspetti ta' dritt wieħed. L-għan tan-neċessità li dan il-leave jiġi mħallas huwa li jqiegħed lill-ħaddiem, matul dan il-leave, f'sitwazzjoni li hija, f'dak li jikkonċerna s-salarju, paragonabbli mal-perijodi ta' xogħol. (ara s-sentenza *Robinson-Steele et*, iċċitata iktar 'il fuq, punt 58).
- 61 Minn dan isegwi li, fir-rigward ta' ħaddiem li mhuwiex f'pożizzjoni, minħabba raġunijiet indipendenti mill-volontà tiegħu, li jeżerċita d-dritt tiegħu għal-leave annwali bil-ħlas qabel it-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjieg, il-pagament ta' benefiċċju bhala kumpens li għalih huwa intitolat għandu jiġi kkalkolat b'mod li l-imsemmi ħaddiem ikun f'sitwazzjoni paragonabbli ma' dik li huwa kien ikun kieku eżerċita l-imsemmi dritt matul il-perijodu tar-relazzjoni ta' impjieg tiegħu. Minn dan isegwi li r-remunerazzjoni normali tal-ħaddiem, li hija dik li għandha tithallas matul il-perijodu ta' serħan li tikkorrispondi għal-leave annwali bil-ħlas, hija wkoll determinanti għal dak li jikkonċerna l-kalkolu tal-pagament ta' benefiċċju bhala kumpens tal-leave annwali mhux meħud sat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjieg.

- 62 Fir-rigward ta' dak kollu li ntqal, ir-risposta għat-tieni u t-tielet domanda, sa fejn din tal-aħħar tirrigwarda l-pagament ta' beneficiċju bħala kumpens ta' leave annwali bil-hlas mhux meħud, magħmula fil-Kawża C-350/06, kif ukoll għat-tieni domanda magħmula fil-Kawża C-520/06 għandha tkun li l-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88 għandu jiġi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispożizzjonijiet jew Prattiki nazzjonali li jipprevedu li, mat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjeg, ebda pagament ta' beneficiċju bħala kumpens ta' leave annwali bil-hlas mhux meħud ma jithallas lill-ħaddiem li kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u/jew perijodu għall-garr tal-leave kollu jew parti minnu, raġuni li għaliha huwa ma setax jeżercita d-dritt tiegħu għal-leave annwali bil-hlas. Għall-kalkolu tal-imsemmi pagament ta' beneficiċju bħala kumpens, ir-remunerazzjoni normali tal-ħaddiem, li hija dik li għandha tibqa' tithallas matul il-perijodu ta' serħan li tikkorrispondi għal-leave annwali bil-hlas, hija wkoll determinanti.

Fuq l-ispejjeż

- 63 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tiddeċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistgħux jithallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Ġustizzja, (Awla Manja) taqta' u tiddeċiedi:

- 1) **L-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tal-4 ta' Novembru 2003, li tikkonċerna ċerti aspetti tal-organizzazzjoni tal-hin tax-xogħol għandu jiġi interpretat fis-sens li dan ma**

jipprekludix dispożizzjonijiet jew Prattiki nazzjonali li skont dawn haddiem bil-leave tal-mard mhuwiex intitolat li jiehu leave annwali bil-hlas matul perijodu inkluż fil-leave tal-mard.

- 2) L-Artikolu 7(1) tad-Direttiva 2003/88 għandu jiġi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispożizzjonijiet jew Prattiki nazzjonali li jipprevedu li d-dritt għal-leave annwali bil-hlas jiġi estint mat-terminazzjoni tal-perijodu ta' referenza u/jew il-perijodu għall-garr tal-leave stabbilit mil-liġi nazzjonali anki meta l-haddiem kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u l-inkapaċità tiegħu għax-xogħol ippersistiet sat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjieg tiegħu, raġuni li għaliha huwa ma setax jeżerċita d-dritt tiegħu għal-leave annwali bil-hlas.

- 3) L-Artikolu 7(2) tad-Direttiva 2003/88 għandu jiġi interpretat fis-sens li dan jipprekludi dispożizzjonijiet jew Prattiki nazzjonali li jipprevedu li, mat-terminazzjoni tar-relazzjoni ta' impjieg, ebda pagament ta' benefiċċju bħala kumpens ta' leave annwali bil-hlas mhux mehud ma jithallas lill-haddiem li kien bil-leave tal-mard matul il-perijodu ta' referenza kollu jew parti minnu u/jew perijodu għall-garr tal-leave kollu jew parti minnu, raġuni li għaliha huwa ma setax jeżerċita d-dritt tiegħu għal-leave annwali bil-hlas. Għall-kalkolu tal-imsemmi pagament ta' benefiċċju bħala kumpens, ir-remunerazzjoni normali tal-haddiem, li hija dik li għandha tibqa' tithallas matul il-perijodu ta' serħan li tikkorrispondi għal-leave annwali bil-hlas, hija wkoll determinanti.

Firem